

ze reeds tot mijn spijt vertrokken. Ik denk wel, dat ze er een goeden vangst gemaakt hebben, want van de heide en moeras-flora is hier heel wat te vinden. Orchideeën in de meeste soorten die in ons land voorkomen, de gentiaan, het vetkruid, de drosera's, het zeepkruid, het parnaskruid, het rondbladig wintergroen, het springzaad met zijn sierlijke gele bloemen en nog zoo heel veel meer, die den botanicus moeten bekoren.

Wanneer we na zoo een lange wandeling bij ons huisje in het bosch terugkwamen, dan genoten we zoo met volle teugen van de natuur, dan rolden de kinderen door 't gras en dan waren er heel wat dorstige keelen te laven.

Dikwijls werd om het warme weer de middagtafel in de schaduw der hooge beuken aangericht en dan gebeurde het meermalen, dat de eekhoorn ons met takjes en notedoppen gooide, tot groot vermaak der jeugd.

't Is goed, dat de menschen ons hier niet kunnen zien, werd dikwijls gezegd met het oog op de weinig gedistinctieerde manier van ons huishouden in het bosch.

Het meest aantrekkelijk waren dien heerlijken zomer, de avonden als de kinderen ter ruste waren en wij volop genoten van de plechtige avondrust, die over het landschap lag uitgespreid, wanneer men slechts af en toe onbestemde geluiden uit de verte waarnam en waar een heldere maan haar zilveren licht deed weerkaatsen in millioenen dauwdruppels.

En als we dan voor de avonddauw naar binnen gevlucht waren, kon het gebeuren dat een konijn, aangelokt door het hem onbekende licht, plotseling te voorschijn kwam aan de trap der waranda en even plotseling weer verdween.

Een fazant, die door het kelderraampje naar binnengekomen was ving we levend in de keuken en een konijn, door datzelfde raampje aangelokt vonden we dood in den kelder. We hebben in schemerdonker de vrijage van een paar egels bijgewoond en bij die gelegenheid bemerkt dat zelfs die dieren geluid kunnen maken.

We hebben op onzen heidetuin zulk een overvloedigen oogst van aardbeien verkregen, dat de heele familie uit de stad met manden kwam aandragen om ons te helpen opeten.

Ik zou nog heel veel kunnen vertellen van genietingen die we daar gesmaakt hebben, maar om eerlijk te blijven moet ik dan ook de schaduwzijde van het buitenleven gaan opsommen. Ik zou dan moeten vertellen van konijnen die mijn boompjes vernielden, van lijsters die mijn frambozen en bessen opaten, van eekhoorns die niets van mijn hazelnoten over lieten en van nog een heeleboel meer ergenissen, maar over dat alles wil ik thans niet schrijven. Ik wil alleen de mooie kant zien. Ik wil nazeggen, wat mijn zwager de dokter, die al veel van de wereld gezien heeft, zegt, dat ons land het mooiste land van de wereld is, als men wandelen kan en als men oog heeft voor wat werkelijk mooi is.

Ook heb ik veel van de wereld gezien, maar de menschenmassa's op de spoorwegen en in de hotels bederven heelemaal de rechte waardeering voor het natuurgenoet.

In de indrukwekkende wouden van Rusland heb ik te vergeefs gezocht naar welvarende boerenwoningen en in de sombere fjorden van Noorwegen heb ik verlangend uitgezien naar bosschen en naar zonneschijn.

Het Westelijk deel van ons Vaderland met zijn weilanden en zijn koeien is het typische Holland voor iederen vreemdeling, maar wie kent de andere helft? Waar vindt men de bloeiende heidevelden begrensd door statige beukebosschen, waar zulke walletjes met berken, wier stammen blinken van witheid, wuivende rietpluimen aan de oevers der kleine rivieren. Waarlijk ons land is mooi, is welvarend, is een van de heerlijkste landstreken der aarde.

B. STOFFEL.

ZEESTERREN OF VIJFVOETEN.

Wat dierlijk afval als meststof aangewend wordt en werd, leert ons de geschiedenis van den kabeljauw, dat leeren we uit de Vad. Gesch., waar we lezen, dat vóór 1350 de overvloedige haring vaak als mest op het land gereden werd. Om hiervan voorbeelden te zien, behoeven we echter niet naar Noorwegen te gaan en ook niet ons in de Middeleeuwen te verplaatsen. Ik hoorde onlangs — dit zij ter loops gezegd, — dat ook bij Zandvoort vischkoppen op het land worden geworpen en dat sommige groenten, vooral bloemkool, daarvan een zeer nadeeligen invloed ondervinden. Op mijn geboorteplaats zag ik nog een ander voorbeeld van dit soort bemesting.

De mossel- en oestervisschers van Bruinisse n.l. hebben nog al schade van de «vuufoeken» (zeesterren of vijfvoeten), omdat deze mossels en oesters uitzuigen. Ik vernam, dat ze deze dieren aanklampen op het oogenblik, dat deze bij opkomenden vloed de schelp openen, om het verbruikte water te laten wegspoelen en versch vloedwater in te nemen. Vandaar dan ook, dat de visschers gaarne die vijfvoeten vangen. (Volgens het dialect: vijfhoeken). Vaak zag ik dan ook als kleine jongen op de «kaai» van Bruinisse hoopjes van dat griezellige goedje liggen. Ze werden verkocht aan de landbouwers. Een rijkmakerij was het voor de visschers niet; ik hoorde zelfs, dat de opbrengst meer beschouwd werd als een footje voor de knechts. Een mandje, van ik denk, ongeveer $\frac{2}{5}$ H.L. kostte 5 cent en een voer van 100 mandjes dus 5 gulden. Daar mijn oom een van de ijverigste afnemers was, zag ik ze vaak op het land spreiden en onderploegen. Dan was echter de ploeger niet alleen, want waar ze vandaan kwamen, wist je niet, maar honderden witte vogels, in die streken *chò-chen* genoemd, hadden zich geconcentreerd op en boven dat stuk land en eischten, luid schreeuwend hun deel van zoo'n rijken buit. Had men het land een kwartier onbeheerd laten liggen, zeg een half uur, ik wed, er was geen vijfvoet meer te bekennen geweest op het heele stuk. Ik zag dan ook den ploeger wel vergezeld van een kleinen jongen, die met den knecht samen, door schreeuwen en gebaren, de dieven van het land trachtte te weren. 't Was echter geen dankbaar baantje, want ze vlogen niet eens ver weg en zetten zich achter de hielen van den jongen weer neer. Het waren mooie, groote, witte vogels, met blauwe of blauwgrijze vleugels. Zooals ik al opmerkte, werden ze (en worden ze nog) *cho-chen* genoemd. Naar al wat ik op 't oogenblik heb kunnen raadplegen, om den eigenlijken Nederl. naam te vinden, ben ik tot de conclusie gekomen, dat het de zilverbreeuw kon zijn (?).

Waarschijnlijk, omdat ze vijfvoeten opaten, werden ze door ploegers en anderen ook wel gevangen.

Ze legden dan een rattenklem met een vijfvoet er in als aas en gauw genoeg was er een gevangen. Ook deden ze het met een haak, waaraan een vijfvoet gestoken was, zooals ik ook wel wilde ganzen heb zien vangen, met een «potter» (= kleine aardappel) aan een haak. Ook op die wijze was het niet moeilijk, ze te verschalken. Er waren er ook zooveel.

Ter vage aanduiding van het aantal het volgende frapante staaltje. Mijn oom, of diens broer had Zaterdagavond een voer «vuufoeken» op het land laten staan. Dat stond daar dus den heelen Zondag aan de genade van de vogels overgelaten. Nu, ze namen het met die genade niet zoo erg nauw; de *chò-chen* en andere vogels hielden er geducht huis, ja, zóó zelfs, dat Maandagsmorgens de wagen schoon leeg was, behalve de mossel- en oesterschelpen, die met het glibberige gedierte mee, op den wagen gekomen waren.

Ze hadden dus niet minder dan 400 mandjes in één enkelen dag soldaat gemaakt.

Ik vroeg iemand, dien ik met die gevangen chò-chen wel eens had zien loopen, wat hij daarmee deed. Hij trok ze alleen de veeren uit, die hij tot een of ander doel aanwendde. Zijn zoon had er eens twee geslacht en gekookt. Ze smaakten goed, «màr ze wère toai oor,» zeide hij. Over de chò-chen genoeg.

Ik zou nog een welbekend zwart dier onrecht aandoen, door in dezen zijn naam te verzwijgen, waar hij altijd genoemd wordt bij gelegenheden, waar wat te *halen* valt. Ge vermoedt het al, het is de kraai. Bij roofpartijen als de bovenbeschrevene, mocht zij natuurlijk niet ontbreken. Met haar zwarte kleur zag men ze gemakkelijk tusschen de mooie witte vogels doorvliegen. Ik geloof, dat het zondenregister van de zwarte kraai nooit volkomt. Nu hoorde ik pas weer, dat een schaapherder altijd op zijn qui vive moest zijn, met schapen, die gauw jongen zouden werpen. Lag zoo'n schaaap bij die gelegenheid wat afgelegen, en had de herder het niet dadelijk gezien, dan waren de kraaien hem al voor en verscheurden het pasgeboren lam op staanden voet. Als mijn zegsman in vroeger tijd nog hazen in strikken ving, moest hij niet te lang wachten met naar die strikken te gaan zien, want dan liep hij hard kans een gevangen langoor half verscheurd te vinden. Dat was het werk van kraaien en eksters, zei hij; die wachtten net zoo lang, tot de haas zich in den strik geworgd had en vielen dan eerst op de oogden aan, om hem vervolgens verder aan te spreken. Misschien komt er nog meer.

Zelfs als het land al omgeploegd was, bleef het nog dagen lang bedekt met vogels, die aasden op de punten die hier en daar nog uit den grond staken en de eerst zwart gekleurde akker was dan om zeer gemakkelijk te begrijpen redenen vuil wit geverfd.

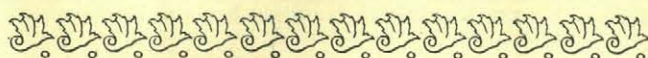
Nog even een stukje landbouw. Bij voorkeur werden en worden nog, — maar waarschijnlijk door het aanwenden van kunstmest — nu minder) de vijfvoeten als mest gebruikt op het land, waar beetwortels gezaaid zouden worden.

Verbazend groote peeën kwamen in het najaar uit den grond. Nauwelijks was dan ook de beetwortelcampagne begonnen, of aan de schuur van mijn oom, als om elke andere meening te logenstraffen, hingen een paar reusachtige «sukerpeeën». Nu, hij leefde ook voor de beetwortelcultuur.

Met aardappels ging het minder goed. De opbrengst was overvloedig, maar de smaak ongenietbaar. Ze waren veel te «spekkig», zelfs nog, als er reeds eerst een andere vrucht van het land gehaald was.

Rotterdam.

J. VIJVERBERG.

UIT HET LEVEN DER KIEVITEN.

Maart is weer in 't land en als de Maartsche buien niet al te streng zijn, dan hooren we 't vroolijk „Kieviet!” vergezeld van 't „woe-woe-woe!” der vleugelslagen weldra weer boven de lage landen. Dan maken de eierzoekeurs zich weer op en speuren houding en beweging der fraaie bonte vogels na om daaruit een diagnose omtrent nest en eieren vast te stellen, die gewoonlijk leidt tot leeg nestjes en verkochte eitjes. We mogen over het al of niet nuttig zijn der kieviten lang en breed delibereeren, zoolang de groene zwart gevlekte eitjes een duur betaald luxe artikel blijven, zal een protest tegen het rapen zeker weinig helpen,

tenzij... de menschen wijzer worden en de behoefte aan enkele centen niet zoo spreekt.

Merkwaardig is zeker daarom, wat ik verleden jaar van mijn broer hoorde, merkwaardig om de gedragingen van de menschen, zoowel als van de vogels.

Mijn broer is landbouwer in het kooldistrict, een gedeelte van Noord-Holland, dat van Alkmaar af een groot gedeelte van Heerhugowaard, Geestmerambacht, Zijpe, enz. omvat en tot voorbij Schagen doorloopt. Mijn broer woont in 't hartje, aan den Langendijk, *het* koolland bij uitnemendheid.

Op een schoonen morgen van een der dagen, dat ik bij hem logeerde, voeren wij met een schuitje tusschen de koolakkers door en spraken over zieken en zwakken in de kool, omvallers, draaihartigen, e. m. a. Zoo babbelende komen we langs een lage wei.

„Hé vader,” zei mijn dochttertje, dat ook mee was, „wat voor vogels zijn dat?” Ze kende als kind van den Gelderschen achterhoek de kievit niet. Natuurlijk volgde een gesprek over kieviten, eieren en het zoeken, waarvan oom Hendrik vele bijzonderheden wist. Hij kan ze vinden, hoor!

„Heb je er nogal gevonden van 't jaar,” zei ik.

„Neen broer, daar doen we hier niet aan, of je moet er bij toeval tegen oploopen. Maar dan rapen we ze toch niet. We sparen hier de kieviten, omdat we vinden, dat de enkele centen der eieren niet opwegen tegen de schade wegens 't verdelgen der jonge vogels. We doen alle moeite om ze hier te houden. Daar zal ik je een aardig geval van vertellen.

Ik had een nest met 4 kievitseieren op een stuk land, dat ik moest ploegen. Al ploegende was ik er op 't laatst aan toe. Goede raad was duur. Ik nam de eieren op, legde ze zoolang op het geploegde deel en weldra was het oude nest door het scherpe kouter omgekeerd en onder de zwarte aarde verborgen. Toen maakte ik met mijn klomp een kuiltje, legde de eieren er in en ploegde de rest van 't land!”

„En de vogels?”

„Waren denzelfden dag al weer op de eieren. Een poos later vonden we de jongen!”

Ik vond dit geval zóo aardig, én om de wijze van vogelbescherming, én omdat hier 't bewijs geleverd wordt, dat een kievitsnest niet zoo gemakkelijk „verstoord” wordt, dat ik hoopte, dat het een plaatsje in D. L. N. kon waardig gekeurd worden.

A. D.

A. JOMAN.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering 26 Maart 1907.

De voorzitter, de heer Haverhorst, opent de vergadering, waarna de heer v. d. Houten een aantal vormen vertoont van *Fritillaria Meleagris* L., benevens een *Anemone nemorosa* L., door een zwam aangetast.

De heer Buis geeft rond *Zanclognata Emortualis* W. V., 5 Juni 1906 te Nunspeet gevangen, en tevens *Pyrameis cardui* L. en *Pyr. Myrmina*.

De heer J. G. Zöllner brengt een aantal variëteiten ter tafel van een vlindersoort.